

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, וישב תשע"ג

וישב יעקב בארץ מגורי אביו (ל"ז - א')

כל זמן שיעקב אבינו היה טרוד באלופי עשו הרבים והעצומים, ישב לו במנוחה, הם לא השכילו להרוס את ביתו, אבל כשהתחילו קנאה ושנאה בין האחים על דבר של מה בכך, אודות כתונת פסים וכו', התחיל שעבוד מצרים, שונאיו הגדולים ביותר של יעקב לא הצליחו להביאו לידי כך.

(האלשיך הקדוש זיע"א)

אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה וגו' והוא נער (ל"ז - ב')

שואל המדרש, יוסף בן שבע עשרה שנה ואתה אומר והוא נער? אלא שעשה מעשי נערות. וקשה, מפני מה דוקא כאן שואל המדרש למה יוסף נקרא נער כשהוא בן שבע עשרה שנה, הרי גם אברהם אבינו אמר "ואני והנער נלכה עד כה" (בראשית כ"ב), והרי יצחק היה באותה שעה בן שלושים ושבע שנים, ובכל זאת נקרא נער. וי"ל שמהפסוק אצל אברהם אין קושיא, שהרי שם אמר זאת אברהם אבינו על בנו יצחק, ובעיני אב, בנו אהובו תמיד נקרא נער, אולם כאן התורה היא שזו שאומרת "והוא נער", לפיכך הקשה המדרש "יוסף בן שבע עשרה שנה ואתה אומר והוא נער?"

כי בן זקנים הוא לו (ל"ז - ג')

אומר בעל הטורים "זקנים" בא לרמז בראשי תיבות על סדרי המשנה שלמד יוסף הצדיק עם אביו יעקב אבינו. זרעים, קדשים, נשים, ישועות (נזיקין) מועד. על דברים אלה שאל הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זיע"א, והלוא יש עוד סדר אחד, סדר טהרות? והשיב, שעל סדר טהרות צריך אדם לעמול בעצמו.

ואביו שמר את הדבר (ל"ז - ד')

המחשבה מוליד את הדיבור, ואם משמר מחשבתו כראוי גם דיבורו יהיה נשמר, וזה הפירוש "ואביו" פי' המחשבה שהוא אב לדיבור "שמר את הדבר" שישמור גם על הדיבור שיהיה כראוי.

הבעש"ט הקדוש זיע"א

והבור ריק אין בו מים (ל"ז - ה')

פירש"י, "מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו", ומנין ידעו חז"ל שהיו בו נחשים ועקרבים, וזה רמז בכתוב, "אין בו" ראשי תבות אבל נחשים ועקרבים יש בו.

החיד"א הקדוש זיע"א

מה בצע כי נהרג את אחינו (ל"ז – כ"ו)

פעם אחת הוכיח הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין סוחר עשיר שהיה דר בעירו, והיה מפקיע מחירים מבני העיר העניים – עשק ולא חמל, - יודע אתה - אמר לו הצדיק, זה פירוש הכתוב "מה בצע כי נהרוג את אחינו" "בצע" ראשי תיבות בקר, צהרים, ערב, שרומז על שלושת התפילות שמתפללים בכל יום, מה בצע, מה לנו מתפללים שלוש פעמים ביום, "כי נהרוג את אחינו", בשעה שאנו עושקים כל דל מאחינו.

ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה (ל"ט – ו')

וברש"י: "כיון שראה עצמו מושל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשער" וכו'. ירמוז בזה, דכאשר אדם רוצה לראות עצמו מושל על היצה"ר המנסה להכשילו ולהחטיאו ורוצה לשוב בתשובה שלמה, צריך הוא לידע כי "התחיל" היצה"ר להכשילו ע"י "אוכל ושותה" שמקל לו בענייני אכילה וכדו' דברים של מה בכך, ועי"ז בא לכל העבירות החמורות, וכשידע זאת יזכה להינצל ממנו ולהתגבר עליו.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

בעוד שלשת ימים ישא פרעה את ראשך מעליך (מ' – י"ט)

שואל המגיד מדובנא זיע"א: הרי חלומותיהם של שר האופים ושר המשקים היו דומים מאד בתכנם, ולמה פתר יוסף כי את שר המשקים ישיב פרעה למשרתו כבתחילה, ואילו שר האופים יתלה? והסביר המגיד: משל למה הדבר דומה? צייר אחד ציור נפלא, בציור נראה אדם הנושא על ראשו סל ובו ככר לחם, עמדו שני אנשים והביטו בציור, בעודם מביטים, באה ציפור והחלה לנקר במקורה את ככר הלחם שבציור. אמר האחד לחברו: תראה כמה גדול צייר זה, עד כדי כך שהציפור טועה וחושבת שהלחם אמיתי. ענה לו חברו: לא, אין הוא צייר גדול כלל, אמנם הלחם, נראה אמיתי, אולם מדוע אין הציפור מפחדת מן האדם אשר הסל על ראשו. כן הוא הנמשל אומר המגיד מדובנא: כאשר סיפר שר האופים ליוסף הצדיק את חלומו אמר: "והעוף אכל אתם מן הסל מעל ראשי", הבין יוסף, כי אין הציפור מפחדת ממנו, סימן שנגזרה עליו מיתה, וסופו שיתלה.

שבת שבתון לה'

מסופר: פעם אחת הגיע בעל ה"חפץ חיים" זיע"א לעיר פטבורג. יצאו בני העיר לחזות בזיו פניו של צדיק הדור, בין היוצאים היו כמה מעשירי העיר שבאו להתברך מפיו של הכהן הגדול, ניגש עשיר אחד ל"חפץ חיים" ונתן תרומה גדולה עבור ישיבת ראדין. תפס ה"חפץ חיים" בידו של העשיר והתחיל לבכות בכי מר. יד זו אמר הצדיק נותנת צדקה בחשיבות כה רבה, והלוא מחללת היא את השבת, כך המשיך ה"חפץ חיים" לאחוז בידו של העשיר ולבכות, נמס לבו של העשיר, ואף הוא פרץ בבכי מר. רבי – אמר העשיר – מהיום אני מבטיח לך שאשמור שבת, אבל, אנא ממך, הרשה נא לי לכל הפחות בשבת הקרובה לעשות מלאכה, כדי להשלים את מה שהתחלתי כבר. כאשר שמע ה"חפץ חיים" את דבריו, נענה ואמר בהתרגשות רבה: בני יקירי, אם היתה השבת שלי, הייתי מוחל לך ומתיר לך כל שתבקש, אבל השבת היא של הקדוש ברוך הוא, מלך מלכי המלכים, אין ביכולתי להתיר לך אפילו רגע אחד של חילול שבת. קיבל העשיר את דברי ה"חפץ חיים", ומאותו יום שמר שבת והפך לשומר תורה ומצוות.